

Szakonyi Károly

Kedves, régi barátom…

Nosztalgikusan, a múltba merülten olvasom Csanády János verseit a *Meotisz* című könyvében. Kilencvenkettő nyarán küldte, „régi kedves barátomnak" dedikációval. Nosztalgikusan olvasom, mert felidézi a hatvanas, hetvenes éveket, a jó versek korszakát, amiben az ő költészete is ott volt a sorban. Szerettük azt a költészetet, Kalász Mártonét, Ladányiét, Kiss Dénesét, Baranyi Ferencét, csodáltuk Nagy Lászlóét, Juhász Ferencét, de szerettük Soós Zoliét meg Demény Ottóét is, ahogy Simon István vagy Garai líráját, Orbán Ottó és Csoóri verseit. Szerettük Szécsi Margitét, Kiss Annáét, Utassyét, Kiss Benedekét, Bella Pistáét, Buda Ferencét, Ratkóét, és mind azokét, akik szívre és értelemre egyaránt hatottak egy olyan korban, amikor még hallgattak a költő szavára.

János most ment el. 2021 novemberében. Jövő májusban lett volna kilencvenéves. Már egy ideje elcsendesült a hangja, együtt azzal a költészettel, ami az övé is volt. Amit ő is, akár a többiek magával vitt a XXI. század közömbös világa elől.

Jók, szépek, indulatosak ezek a versek ebben a kötetben, ami a tizenötödik könyve, ahogy írja a borítóján, „5 év küzdelmét tükrözi: a harcot, amelyet két világ határán vívtam a megmaradásért…"

1958 -ban diplomázott a Színházművészeti Főiskola dramaturg szakán, de csak hellyel-közzel lett dolga a színházzal, versekkel jelentkezett, a *Fölzúdul a táj* című kötetét akkor adták ki. De a *Csillagba* már olvastam tőle, és helyett kapott a 15 fiatal költő antológiájában is. Az *És* asztalánál találkozgattunk a Százéves étteremben, a Tűztáncosok között ült, bár nem szerepelt a kötetükben. Addigra már kinn volt az új könyve, az *Áttört egek.* Délutánonként benézett a Marika presszóba, ahol az ablak melletti sarokban délelőttönként dolgoztam, három óra felé már összegyűlt egy kis társaság, javarészt költők, de János után néha bejött felesége, Beskó Gabi is, jó volt látni őket, a kedves-szép és derűs festőnőt meg az akkor még dús, sötét hajú, komoly arcú költőt (*az ékírásos táblák szerint* kelet szülöttét, ahogy *Születésnap* című versében írja). Aztán persze az Új Írás összejövetelek vagy szerkesztőségi találkozók a New York házban, a

Hungáriában, de leginkább ezek a presszóbeli délutánok ragadtak meg az emlékezetemben. Nyolcan, tízen voltunk mindig, sokfélék, de kinyilatkoztatások nélkül is tudtuk vagy éreztük, hogy közös az egyetértés irodalomról, politikáról – vagy helyesebben szólva a *helyzetről*. Miért gondolom, hogy János szűkszavú volt? Vagy komoly. Vagy talán a verseivel küzdött magában, amig hallgatta a heccelődéseket, tréfálkozást? Vagy verssorok motoztak a fejében, pontossá csiszolt, rímek, mondatok…

Úgy verődtünk össze, ahogy utak során az egyfelé tartó vándorok. Nem volt irodalmi programunk más, csak az, hogy jót kell írni, jó verset, novellát. És ha jót írt a másik, becsültük. 1969-ben *Atomkori pillanatfelvétel* címmel válogatott versei jelentek meg, aztán 1987-ben egy újabb válogatás, a *Vertarany mezők* és 90-ben a *Budavár bajvívása*. 1992-ben pedig ez a *Meotisz*.

Van ebben egy vers, kemény, illik hozzá arcának az a kemény vagy konok kifejezése, amit néha észre vehettem rajta ott, a Marika presszóban, a délutáni fényben, amikor valami sérelem érte. Látom, s mintha most mondaná:

Rideg szabály: mindennek ára van,
s pénzedet lesik: érsz-e valamit?
S midőn elér a végső szívroham,
hűlt tetemed újságlapok fedik.

Újságlapok fedik holt tetemed,
s rajtuk virít a tőzsde-árfolyam.
Lelkeddel már régen Charon evez
és befogad a másvilág, ha van.

A más világ. A sötét Styx-folyam
barlangmélyeken lefelé vezet:
megmérik majd lelked: értékedet,

-nem parancsolnak rád vámcédulát –
s egy sóhaj fut a Nagyalföldön át:
ember voltál. Most sírhant rejteget.

(A sötét Styx-folyam)

2021. november 25.